

ij alle schijn van
ld van rijkdom.
de licht in deze
es alleen kunnen
ok in haar leven
Woord van God
ben en dit licht
at gehoord is, is
n houd Zijn ge-
(Pred. 12:13).
r toekomst tege-
s in het bedrijf,

P. GROEN.

LEVEN EN KUNST

te jaargang in.
OF JE", geschre-

en zijn verschi-
raag iets zeggen
en.
ot. We betwijfe-
n heeft hoe het
stijg spreken van
geen ander land

5, zoveel boeken
als in ons land.
ts te blijven. Er
der dan vijf uit-
ringen van min-
twintig romans
re nu ook deze
hristelijke series.

ssen, zoals Aart
ns tot verbazing
en minstens tien
n hier minstens
oeken goedkoper
tien boeken per
zijn er dan dus
we maar van de
n de markt ko-
lijke uitgeverijen.
egt ons in ieder
k is. Een poosje
naar de boeken-
n daarbij bleek
aat en b.v. naar
r boeken koopt
jn nog niet eens
r zeker van zijn,
zich in een fre-
rgens ter wereld

feit verheugen.
en, dat via deze
og zo spotgoed-

ons volk gekre-
bestaan. We we-
voor opgehaald
zeggen zal: ik
aat dit niet aan
lat we begrijpen
g te houden met
n ons volk, wan-
kon maken, niet
nen en ook niet
et veel duurdere

deze boeken er

van deze series
hebben, die ver-
log geweest zijn.
verschijnsel als
en dagbladpers.
hristelijke radio-

lit terrein te be-
het veel meer in
oeken. De grote
om moest de in-
bij wat wel eens
is deler". En zo
gwekkende groei
een vervlakking

moeten manen.
astjes van onze
elkens tegen, de
es, en nog maar
worden deze ro-
n geïmporteerd.
we kritisch gaan
als indwarrelt.
It onder ons nog
boek is een ge-
als we nog jong

zijn. In het boek worden we geconfronteerd met de levens- en wereldbeschouwing van de auteur, met zijn visie op de Schrift en de belijdenis en de kerk en de ethiek en noem maar op. En de wijze waarop hij zijn visie ons bijbrengt is van een sterk suggestieve aard. Hij brengt ons mensen van vlees en bloed voor de geest, mensen, die handelen, lijden, spreken en denken. Het zijn geen abstracties, waar de lezer mee te doen krijgt, maar realiteiten, die hij ondergaat, en waarvoor hij voornamelijk in de opkomst van het leven, een zeer ontvankelijke periode dus, vaak volkomen open staat.

Het boek, in romanvorm gebracht, heeft dan ook in de geschiedenis vaak een grote rol gespeeld in het bevruchten, leiden en beheersen der geesten. En dat doet het vandaag nog.

Het zal daarom zaak zijn, dat onze mensen, die aan de pers werken en telkens met recenseren van boeken te maken krijgen, we denken b.v. aan onze kerkbode-redacteuren, zich doordringen van de verantwoordelijkheid van dit werk, zodat deze rubriek nu ook eens een serieuze rubriek gaat worden, waar de lezers wat aan hebben. Dat behoeft werkelijk nog niet eens een „kunst“-rubriek te zijn (hoeveel boeken zijn er tenslotte, ook in het moderne kamp, die waarlijk „kunst“-uitingen zijn?) maar we zijn al een heel eind op weg, wanneer de lezers te weten krijgen of een boek waarlijk een „christelijk“ boek is, d.w.z. een boek, waarin alle dingen op hun juiste plaats staan, gemeten met de maatstaf van het Woord des Heren.

*

Wanneer we ons deze vraag gaan stellen, kunnen we al direct van dit boek in de Triomfreeks zeggen, dat we hier niet met een christelijke roman te doen hebben.

Wanneer de jonge boer Gijs, uit de gevangenis ontslagen is, gelooft niemand op het dorp hem, wanneer hij zegt, dat hij onschuldig gezeten heeft, en ze verklaren hem eigenlijk voor onnozel, behalve één vrouw, een boerin, die dan ook na veel wederwaardigheden met hem trouwt. Na veel wederwaardigheden, want, ofschoon de boerin er op aandringt te trouwen en zichzelf feitelijk aanbiedt, wil de jonge boer zich eerst rehabiliteren en voor de hele dorpsgemeenschap zijn onschuld aan de brute mishandeling bewezen zien. En dat gebeurt natuurlijk.

Er zitten in dit boek goede fragmenten. De mentaliteit van de polderbewoners is soms raak getypeerd. De auteur kan ook boeiend vertellen. Maar overigens draagt dit werk nog heel sterk de last van jeugdwerk, weinig beheersing, te felle kleuren en een teveel aan cliché's.

Van een christelijke levensgedachte is er in dit boek echter geen spoor te vinden. Er komt natuurlijk wel een domineesfiguur in voor — in welke roman ontbreekt die tegenwoordig? zou men kunnen vragen — maar hij hangt er een beetje bij, precies als de dokter, die op het noodzakelijke moment even achter de coulissen te voorschijn treedt om zijn woordje te spreken. En dat woordje is dan nog mis ook. De Kerk heeft volstrekt geen betekenis in dit boek en van een christelijke ethiek is in het leven dezer mensen geen spoor te vinden. Het zijn levens vol zelfhandhaving, persoonlijke trots en ongebrokenheid.

Voor de uitvoering van de boeken in deze reeks hebben we niets dan lof. Al de boeken in deze serie zijn in dezelfde band, teer wit met goud-opdruk, sober en smaakvol. Bovendien in een uitstekend getekend stofomslag. Ook het papier is van uitnemende kwaliteit. Het is een uitgave van Jan van Tuyl te Zaltbommel.

R. v. R.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Van de zendende Kerk van Zwolle

We ontvingen van de zendende kerk van Zwolle volgende schrijven met verzoek om opname:

De Kerkeraad van de Geref. Kerk van Zwolle heeft naar aanleiding van het schrijven van 13 Nov. 1951 verscheidene brieven van kerken ontvangen. Omdat in de meeste van die brieven dezelfde zaken aan de orde worden gesteld, meent de kerkeraad er goed aan te doen voor alle kerken enkele punten nader toe te lichten.

Het advies-college: Voor de vrees van sommigen, dat dit college beschouwd zal worden als een vertegenwoordiging der kerken en dat het een voortzetting zal zijn van het voormalige deputaten-college met dezelfde bevoegdheden, bestaat geen grond. Dit college is er met de kerkeraad zeer van doordrongen, dat het een tijdelijke taak heeft, n.l. de kerkeraad van advies te dienen tot de samenwerking nader geregeld is.

Wel is de kerkeraad dankbaar, dat de leden van dit college hem van advies willen dienen. Hij is van mening, dat bij de grote verantwoordelijkheid, die door de besluiten van de Synode van Kampen op zijn schouders gelegd is, het noodzakelijk is advies te vragen van mannen buiten eigen beperkte kring, die reeds gedurende enige jaren, zij het in andere kwaliteiten, aan het Zendingswerk voor Oost-Soemba hebben medegearbeid.

De verantwoordelijkheid blijft geheel voor de kerkeraad, en het advies-college geeft in de regel alleen adviezen over zaken die hem door de kerkeraad worden voorgelegd.

Eén van de meest dringende zaken, waarover het advies van dit college gevraagd is, is het concept voor het **accord van samenwerking**.

Bij de arbeid om tot dit concept te komen is gebleken, dat het ontwerpen van deze regeling vraagstukken opwerpt, die grondig doorgesproken moeten worden. Er is met het advies-college twee keer een bespreking van deze aangelegenheid geweest, zodat de kerkeraad hoopt binnen niet al te lange tijd een concept-regeling aan de kerken te kunnen aanbieden.

„Mesoz“: In bijna alle brieven worden vragen gesteld over de f 2.75 per ziel en de steun, die „Mesoz“ biedt.

In de eerste plaats zij vastgesteld, dat de begroting, waarop de f 2.75 gebaseerd is, en die door de voormalige zendingsdeputaten is goedgekeurd, zowel **hoofd- als hulpdiensten** omvat. Terecht vragen sommige kerken: En de bijdrage aan „Mesoz“ dan?

Daarover kan de kerkeraad nu slechts het volgende zeggen: Hij is van mening, dat enkele beslissingen in de juiste volgorde na elkaar genomen moeten worden. Eerst de samenwerking der kerken regelen, en daarna op grond dezer regeling met de kerken samen en het bestuur van „Mesoz“ beslissen in hoeverre de hulpdiensten al of niet kunnen worden overgedragen.

Daarna kan worden bezien met welk bedrag de zending-begroting kan worden ontlast door de arbeid, die „Mesoz“ voor zijn rekening neemt. Het bestuur van „Mesoz“ is bereid tot zolang zijn arbeid op de oude wijze voort te zetten. Wel moeten de kerken bedenken, dat na het opstellen der begroting gebleken is dat verschillende uitgaafposten groter zullen zijn, dan is geraamd, vanwege de aanzienlijke prijsstijgingen in Indonesië, die een gevolg zijn van de onzekere koopkracht van de Rupiah.

Na deze mededelingen over het „thuisfront“ nog iets over de arbeid en de arbeiders op het zendingsveld.

Dr. Goossens wordt in de week geheel in beslag genomen door de guru-opleiding. In Mei is een cursus gestart met 20 jonge mensen, die in de voorafgaande maanden met een attest van hun kerkeraad in Mau Maru waren aangekomen. Zaterdag en Zondag gaan deze jonge mensen er nu beurtelings in groepjes van 2 of 3 op uit om het Evangelie te brengen tot in wijde omtrek. Dr. Goossens gaat dan uit naar de gemeenten, die hij in een week eind bereiken kan, voor Woord- en Sacramentbediening. Een enkele keer maakt hij een langere reis naar verder afgelegen gemeenten en kringen. De kerkeraad van Zwolle ontving een verzoek van die van Djakarta om Dr. Goossens enkele weken af te staan voor de bediening der sacramenten op Java. Nu geen der kerken daar sedert enige maanden een predikant in haar midden heeft, heeft de kerkeraad gemeend dit verzoek niet te kunnen weigeren en aan Dr. Goossens toegestaan drie opeenvolgende Zondagen de Kerken op Java te dienen.

Dokter en Mevr. Idema zijn, gelijk bekend, in de eerste helft van December per speciaal vliegtuig in Nederland aangekomen.

Mevrouw Idema is onmiddellijk in het academisch ziekenhuis te Utrecht opgenomen. Daar hebben de twee Zwolse predikanten haar Maandag 10 December een bezoek gebracht ter begroeting, en hebben tegelijk heel goed een gesprek met haar kunnen voeren. Zij was dankbaar, dat God haar tot hertoe door de moeilijkheden geholpen had, en dat de kerken door het gebed met haar meeleefden. Een eerste operatieve ingreep heeft plaats gehad; na enige weken rust zal de behandeling worden voortgezet.

Zuster Egmond heeft na het vertrek van Dr. Idema de leiding in het ziekenhuisje in Mau Maru. Zij slaat zich wonderwel door de moeilijkheden heen: zij stelt de diagnose vast, zij schrijft de geneesmiddelen voor, zij treedt op als verloskundige, zij trekt kiezen!

In ernstige gevallen doet zij een beroep op dokter Oosterhuis, gouv. geneesheer te Pajeti; deze is te allen tijde bereid haar te helpen.

U voelt welk een zware verantwoordelijkheid op haar rust; een verantwoordelijkheid, die te zwaar is, als het vertrek van dokter Oosterhuis, dat vastgesteld was op begin Januari, een feit geworden is; dan is op geheel Soemba geen arts aanwezig. Dit weegt de kerkeraad heel zwaar, en er heeft overleg plaats om een oplossing te vinden.

Mej. Geusebroek. Zij is tegelijk met Mevr. Idema naar Soemba vertrokken en heeft daar veleerlei arbeid verricht. In de maand Juni heeft zij op advies van dokter Idema vervroegd Java-verlof genomen, omdat haar gezondheid niet was, zoals het behoorde. Terug gekomen op Soemba schreef ze aanvankelijk opgewekte brieven, omdat ze zich weer fit voelde. Helaas, dit was niet blijvend. Er is een inzinking gevolgd, en in December ontving de kerkeraad van dokter Oosterhuis een verklaring, dat een langer verblijf in de tropen voor Mej. Geusebroek hoogst ongewenst is.

De Kerkeraad kon niet anders dan haar toestemming verlenen naar Nederland terug te keren.

De heer H. J. van Egmond is met zijn gezin op 5 September op Soemba aangekomen; evenals de anderen heeft ook hij een hartelijke ontvangst genoten van de zijde der bevolking, gepaard gaande met gezang en toespraken.

In korte tijd is er een hartelijke verstandhouding met de andere werkers gegroeid. Hij is begonnen contact op te nemen met het schoolbestuur op Soemba, de opleiding van school-gurur's voor te bereiden, zich te oefenen onderwijs te geven met Maleis als voertaal.

Mevr. van Egmond geeft onderwijs aan de kleine kinderen der zendingarbeiders. De kerkeraad is versterkt in de mening een goede energieke onderwijskracht gevonden te hebben.

Terugziende op het zendingswerk in 1951 is het trefend op te merken, hoe naast aanwijsbare zegeningen, de Here het werk bezocht heeft met zware beproevingen.

Zegeningen op de arbeid van Dr. Goossens, zegening op de evangelie-verkondiging der leerlingen van de opleiding, zegening in de bestaande gemeenten en kringen, zodat op de vergadering der kerken, die elk kwartaal te Mau Maru gehouden wordt, de overtuiging rijpt, dat binnen korte tijd een aantal gemeenten geïnstitueerd zal kunnen worden, zegeningen in het ziekenhuisje, waar herstelden vertrekten en de wens te kennen geven in de dienst des Heren verder onderwezen te worden, waardoor tegelijk in de kampongs nieuwe contacten gelegd worden.

En daarnaast de beproeving door het noodzakelijke vertrek van het gezin van Dr. Idema en Mej. Geusebroek. Ongetwijfeld heeft de Here hiermee zijn bedoelingen. Al

is het soms moeilijk die bedoelingen te verstaan, toch moeten wij voortvaren in het uitvoeren van Zijn opdracht: het Evangelie te prediken aan alle creaturen.

Eén der zusterkerken schreef in haar medeleven:

„Wetende in de weg des Heren te zijn, weten we ook, dat deze beproevingen zullen leiden tot de verhoerlijking van 's Heren Naam ook onder de heidenen. Het gebed der gemeenten ga dan ook tot God, dat Hij deze dingen daartoe leiden zal“.

Zo zij het!

Namens de raad van de Gereformeerde Kerk van Zwolle, met heilbiede en broedergroeten,

Dr. D. VREUGDENHIL, praeses h.t.
G. J. TE WINKEL, zendingsscriba.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Als wij spreken over allerlei gevaarlijke verschijnselen in het huidige christelijk leven, dat al meer een werelds karakter verkrijgt en dus ook in wezen al meer paganistisch wordt, en die verschijnselen ook aanwijzen, dan vernemen wij meer dan eens de driftige vraag: meent U misschien volmaakt te wezen en is in uw kring alles felloos?

Dit is een dwaze opmerking, die tot niets anders dient, dan dat men zijn conscientie wil beveiligen tegen een juiste opmerking, waarop men geen goed antwoord ter zijner beschikking heeft.

Het is immers duidelijk, dat, als de vraag recht had, geen mens, ook geen dienaar des Woords of een ouderling op huisbezoek, ooit meer zijn mond mocht opendoen. Men speelt in dit geding ook een boos spel met het „begrip“ zonde. Wij zijn immers allemaal zondaren.

Ik woonde het eens bij op de vergadering ener vereniging, dat de secretaris moest verklaren vergeten te hebben de notulen te schrijven. Hij voegde er aanstonds bij: maar wij zijn hier allemaal zondaren. Waarop de voorzitter antwoordde: dat is waar, maar U alleen moest de notulen maken en wij niet.

Het zou een brochure kunnen vullen, als wij eens nagingen hoe bijv. op politiek gebied gespeeld wordt met het „begrip zonde en genade“. Als het alles voor ons „begrip“ wordt en „beschouwing“, dan is het reeds helemaal mis.

Wij worden in ons leven van voortdurende afval en schrikkelijke verharding allen omringd door gelijke gevaren en het is onze plicht elkander te steunen en te sterken in de strijd daartegen, wel wetende, dat het hart des mensen arglistig is meer dan enig ding.

Ik geloof, dat wij allen gemeenlijk heel wel weten, wat de Here onze God in alle ding van ons vraagt, ja eist. Maar als het ons niet past, beginnen wij te redeneren, en dan worden alle katjes grauw. Dan eten als in Farao's droom, de magere koeien de vette op en worden er niets beter van.

Het is inzonderheid de hang naar de mystiek, die in deze eeuw van veel religiositeit de mensen parten speelt.

Ik denk hier nu aan een artikel van ds. Buskes in de „Waagschaal“, een barthiaans orgaan, deels overgenomen in „Trouw“.

Hij wil daarin heel wat goeds zeggen van de gereformeerden.

Maar onderscheidt dan twee categorieën.

De ene is het gave gereformeerde: wonderlijk sterk, ideëel, autoeratisch — werd hier misschien bedoeld aristocratisch? — in nobele stijl. Men heeft er niet veel van. Het andere is het niet gave: jammerlijk zwak, vulgair, plat en uiterst gevaarlijk. Dat zal dan wel zijn de grote menigte.

Tot het eerste type behoorde zijn vader en daar blijft ik natuurlijk af.

Maar ook prof. H. Bavinck, die zo heerlijk mystiek kon spreken, tot diepe ontroering van zijn leerlingen.

Nu vermoed ik, dat, als eens aan Calvijn of Groen van Prinsterer of Kuyper en Greijdanus, ook aan H. Bavinck — de huidige professor laat ik nu daar — de vraag was gesteld: tot welk type mag ik U rekenen, tot welke categorie wilt U behoren, zij direct zouden hebben geantwoord: in geen van beide graag, maar, als het moet, dan beslist in de tweede categorie.

Van een man als Prof. Is. van Dijk, die zo eenvoudig was als geniaal en fijn besnaard, had men ook niets anders kunnen verwachten. Hij zou hebben gezegd: ik houd mij dan maar bij mijn Brabantse boeren, die niet met de neus in de wind plegen te lopen.

Deze professor vertelde eens van iemand gehoord te hebben, dat de Here onze God blijkbaar veel hield van „average people“ — dat zijn heel gewone, kleine mensen — omdat Hij er zoveel van geschapen heeft. En op een andere plaats zegt hij: wat lezen de mensen de gelijkenis der talenten slecht. Men kan niet met zijn handen aan de hemel reiken, maar evenmin kan men, als men met oog op aanleg en bekwaamheid bijv. twee talenten ontving, de twee ontvangen talenten tot drie ontvangen talenten maken.

„En zegt men dan: maar op dit standpunt gaat de wereld niet vooruit, dan meen ik nergens gelezen te hebben, dat God ons de zorg voor de vooruitgang der wereld heeft opgedragen. Wij hebben enkel onze plicht te doen op de plaats waar wij staan. Dat is niet voor-